

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या स्थानिक स्वराज्य संस्था मतदारसंघाच्या निवडणूकीत पंचायत समिती सदस्यांना मतदानाचा अधिकार मिळण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : झेडपीए १००८/११०५/प्र.क्र.४४/पंरा-१
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२, दिनांक : १७ जून, १००९.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या स्थानिक स्वराज्य संस्था मतदारसंघाच्या निवडणूकीत पंचायत समिती सदस्यांना मतदानाचा अधिकार देण्याबाबत वारंवार शासनाकडे मागणी करण्यात येत असते. पंचायत समिती सदस्यांना निवडणूकीत मतदानाचा अधिकार देण्यात यावा किंवा कसे याबाबत विधि व न्याय विभागाचे अभिप्राय घेऊन शासनाने पुढील निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यघटनेतील सातव्या अनुसूचीनुसार संसद आणि राज्य विधिमंडळाच्या निवडणूका हा विषय केंद्रशुचीतील आहे. राज्यघटनेतील कलम १७१ नुसार राज्य विधिमंडळाची रचना करण्यात असते. यातील ३ (अ) नुसार विधानपरिषदेतील १/३ सदस्य हे नगरपालिका, महानगरपालिका, जिल्हा मंडळे आणि राज्य शासन किंवा संसदेने वेळोवेळी कायदा करून घोषित केलेल्या स्थानिक स्वराज्य संस्था यांचे सदस्य मतदान करून निवडून देतात.

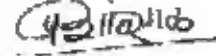
२. भारतीय लोकप्रतिनिधी कायदा १९५० मधील कलम २७ नुसार परिषदेसाठी निवडचन गणाची (Electoral Rolls) रचना करण्यात येते. स्थानिक प्राधिकरण हा त्यापैकी एक गण आहे. या कायद्यातील कलम २७ (२) (अ) नुसार या कायद्याच्या चौथ्या परिशिष्टात स्थानिक प्राधिकरणात अंतर्भूत असणाऱ्या सदस्यांचे स्पष्टीकरण देण्यात आले आहे. चौथ्या परिशिष्टात नमूद केल्यानुसार फक्त नगरपालिका, कटकमंडळे (Cantonment Boards) आणि जिल्हा परिषदेतील सदस्य यांनाच स्थानिक प्राधिकरण म्हणून घोषित केले असून त्यामुळे फक्त त्यांनाच विधानपरिषदेच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांनून निवडून घ्यावयाच्या उमेदवारांसाठी मतदान करता येते.

३. महाराष्ट्रातील पंचायत राज पद्धती त्रिस्तरीय आहे. ज्या मतदारांचे प्रतिनिधीत्व पंचायत समिती सदस्य करतो, त्याच मतदारांचे प्रतिनिधीत्व जिल्हा परिषद सदस्यसुद्धा करतो. त्यामुळे पंचायत राज संस्थांतील सर्वोच्च स्तर, जिल्हा परिषद सदस्यांना मतदानाचा अधिकार असताना पंचायत समिती सदस्यांना हा अधिकार दिल्यास एकाच मतदारांनी निवडून दिलेले दोन स्तरावरील दोन प्रतिनिधी विधानपरिषदेत मतदान करण्यासाठी णत्र ठरविल्यास ते विसंगत ठरेल. त्यामुळे

विधानपरिषदेच्या स्थानिक स्वराज्य संस्था मतदारसंघात पंचायत समिती सदस्यांना मतदानाचा अधिकार देता येणार नाही.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाइटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००९०६१७१३४१४२००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(डॉ. प्रशांत रसाळ)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्राति,

- १) विभागीय आयुक्त (सर्व).
- २) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).
- ३) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र - १, मुंबई.
- ४) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र - २, नागपूर.
- ५) मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई.
- ६) उपमुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा (सर्व).
- ७) ग्राम विकास व जलसंधारण विभागातील सर्व कार्यासने.
- ८) निवड नस्ती, कार्यासन क्र.पंरा-१, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.